

פרשת ויקהל

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ (לה, ב)

שואל רבינו יעקב מדובנא בספרו אהל יעקב מדוע הפליג הקב"ה דוקא במצוות השבת לקראה "קודש", מה שלא מצינו בשאר מצוות התורה?

והביאור לזה, כי התורה באה למלאות חסרונו של האדם. אם ירא שמים הוא, ובכל ימות השבוע עוסק הוא בפרנסתו, אך אין לו זמן פנוי לשבת ולהגות בתורה. לזה באה השבת, ואז זמנו פנוי להגות בתורה באין מפריע. וכן האדם ההמוני, אשר בימות השבוע עוסק הוא בענייניו, ואין לו פנאי לטייל ולאכול ולנוח כדבעי, בשבילו השבת הוא זמן איכות בו יוכל למלאות כריסו במעדנים, לטייל ולנוח. אמרו על כך בדרך מליצה, כי כל המועדות בטלים לעתיד לבא חוץ מן הפורים. ומדוע? כי הוא החג היחיד בו אין ביטול מלאכה, ונצטוונו רק לאכול ולשמוח. חג שכזה אינו יכול ליבטל...

ומצינו במדרש תנחומא (פנחס) כי מין אחד שאל את רבי עקיבא, מדוע הנכם שומרים את המועדים והשבת, והלא כתוב "חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי", ואין הקב"ה חפץ בזה? ענה לו ר"ע, וכי כתוב "חדשי ומועדי"? והלא כתוב חדשיכם ומועדיכם! אם הוא בשביל עצמכם שנאה נפשי, אך אם תעשו לשמי, אוהב אני אותם!

ובזה גם יש לבאר, מה שאמרו חז"ל (ביצה טו:): כי אומר הקב"ה "בני, לוו עלי ואני פורע", אם תלוו "עלי" לצורכי, ולא לצורככם, אזי אני פורע. אך אם הוא לצורך מילוי כריסכם, אזי "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", כאשר הוא "שבתך", עדיף שתעשנו חול, כי אינני פורע לשבת שכזו...

והמתיק זאת רבינו במשל נאה. גביר אחד עזב את משפחתו ואת עירו, והלך לדור בארץ רחוקה. לאחר שנים וימים, כאשר מצפה הוא מידי יום ביומו לדעת את שלום בני משפחתו וידידיו ומכריו, נקלע לאותו מקום הלך עני אשר מקום מוצאו היה עיירתו של אותו גביר. שמחתו של הגביר למראה ההלך לא ידעה גבולות, ומיד יצא הוא לקראתו וקיבלו במאור פנים והכניסו לביתו. וביקש ממנו שיספר לו מעט ממשפחתו ומכריו. אמר לו העני, כעת ממהר אנכי לפרנסתי, כי זקוק אני לקבץ נדבות ואין עיתותי בידי לשבת ולשוחח אתך. אמר לו הגביר; וכמה מקבץ אתה ליום? נקבה שכרך עלי, ואשלם לך. ובלבד שתשב ותספר לי מהנעשה ונשמע שם. אמר לו העני, אשמח לקבל את הצעתך, אך קודם שאפתח את פי אבקש ממך כי תתן לי משהו למאכל, משום שכבר ימים שלא בא לפי מאכל ראוי לשמו. נענה הגביר גם לזאת ברצון, והביא לו ממיטב המאכלים והמשקאות. לאחר שאכל ושבע ודשן, הבחין הגביר כי העני הלז הניח ראשו על גבי השולחן, והכין עצמו לנום מעט. או אז לא יכל הגביר לכלוא את זעמו, והחל מזדעק, הוי נבל! וכי בשביל זה שילמתי לך, והאכלתי והשקיתי אותך? ומה זה העזת להרדם אחר כל מה שנתתי לך..?

כך הקב"ה, נותן הוא לאדם, ממון להוצאות השבת, ואף מצווה להתענג במאכלים מיוחדים לכבודה של המלכה. אך כל זאת בתנאי שיפנה מעיתותיו לעסוק בדברי תורה. אך אם האדם אחר כל זאת מניח ראשו על הכר, ושוכח מהתחייבויותיו, אומר ע"כ הקב"ה חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ה"י.

לכן ציוה האל, כי שבתון שבת קודש, יהא קדוש הוא לה', ואז ישמח הוא עמנו בעוסקינו בדברי תורתו הקדושה. יזכינו ה'.

מקור: יוסף לקח

פרשת ויקהל